

УДК 79.032

**ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ
БАТЬКІВСЬКИХ КОМПЕТЕНЦІЙ В СТУДЕНТІВ*****М. І. Святощик****svyatoshchikm@mail.ru**магістрант 1 курсу, Барановицький державний університет,
м. Барановичі, Білорусь****О. А. Клещева****elena-klescheva@yandex.ru**кафедра педагогіки, Барановицький державний університет,
м. Барановичі, Білорусь*

Для того, щоб стати грамотною і розвинутою особистістю та індивідуальністю, необхідне середовище, яке дало б можливість освоїти накопичений попередніми поколіннями досвід за допомогою спілкування, ігрової, навчальної діяльності, відчуті і усвідомити різноманіття світу, його об'єктів, явищ, оцінити їх значення, набуті компетентності у використанні різних життєвих стратегій поведінки. На сьогоднішній день у психолого-педагогічній науці освіта розглядається з декількох позицій: як освітня система, освітній процес, як освітня діяльність, як індивідуальний або сукупний результат процесу і як освітнє середовище.

У даній статті ми розглядаємо освітнє середовище установи вищої освіти як умова формування батьківських компетенцій у студентів, а також готовності студентської молоді до батьківства. Це умова, а саме заклад вищої освіти – Барановицький державний університет, дає можливість ефективної взаємодії педагога і учня, а також інституту сім'ї. «Освіта і культура – це ті інструменти, з допомогою яких суспільство готує нове покоління до життєдіяльності, до реалізації своїх біологічних, соціальних, духовних потреб» [1, с. 21].

Мета дослідження – виявлення готовності студентської молоді до батьківства на базі Барановицького державного університету.

Дослідження проводилося у закладі освіти «Барановицький державний університет» серед студентів 2 і 4 курсу факультету слов'янських і німецьких мов вибірка склала 82 людини: 21 хлопчик і 21 дівчинка з кожного курсу. Для реалізації мети дослідження були використані наступні методи: спостереження, бесіда, анкетування.

Після проведення анкетування на базі Барановицького державного університету та обробки анкет по блокам готовності до батьківства, ми виявили проблему – не готовність студентської молоді до батьківства. Анкета складалася з 16 питань, як закритого характеру, так і відкритого. Після того, як студенти пройшли анкетування, ми приступили до обробки анкет. Обробка була розділена на блоки відповідно до відповідей студентів на питання. Перший блок був – доцільність підготовки до батьківства. Результати, у відсотковій складовій показали, що студенти не готові до батьківства. 2 блок – уявлення про роль сім'ї у житті людини показав, що студентська молодь має

уявлення про сім'ю, і всі знання були отримані від їх батьків, родичів, але при цьому студенти, в свої 19-21 рік не усвідомлюють всю відповідальність. З блок – готовність мати дітей, у відсотковому співвідношенні 80%: 20% показав, що респонденти абсолютно не готові мати дітей. Що ж могло б на це вплинути? Чому в країні все більше і більше неблагополучних сімей, або сімей, де є тільки один батько, а також підвищується показник розлучень. Це нам вдалося з'ясувати в блоках 4 і 5: «уявлення про батьківські компетенції» і «уявлення про власну батьківську компетентність». Більша половина респондентів, а саме 76% студентської молоді не готові стати батьками, бо бракує теоретичних знань про те, як виховувати дитину, що з нею робити і як стати добрим батьком, адже наше майбутнє – це наші діти. У нашому дослідженні ми також врахували гендерний аспект, окремо, проаналізувавши відповіді дівчат і хлопців. За результатами дослідження та аналізу по розробленим нами блокам, ми з'ясували, що дівчата, як майбутні мами абсолютно не покладають на себе великої відповідальності. Їм здається, що бути матір'ю – це зовсім просто, але насправді – це величезна праця, в той час як майбутні батьки – чоловіча половина респондентів, усвідомлює всю відповідальність, але не мають бажання і готовність стати батьком.

Дослідивши та вивчивши освітнє середовище закладу вищої освіти, як умову формування батьківських компетенцій, ми сміливо можемо сказати, що освітнє середовище як ресурс ефективної взаємодії, тісно пов'язане з Інститутом сім'ї.

Освітнє середовище є невід'ємною частиною громадської системи. Зв'язок освіти і середовища підкреслювався в різні історичні періоди. Так, Я. А. Коменський позначав взаємовплив освіти і середовища один на одного [2, с. 53]. Він стверджував, що неможливо стати освіченим без виховання і навчання. Про організацію даного процесу дбає держава, суспільство, сім'я. У той же час освіта безпосередньо впливає на мирний або конфліктний спосіб життя суспільства, держави.

На сьогоднішній день дуже затребувана підготовка студентів у аспекті їх майбутнього батьківства, а також підготовка студентів до роботи з батьками. Студенти поглиблено вивчають теоретичні положення курсів «Педагогіка», «Основи педагогіки», «Теоретичні основи соціальної роботи», практичні заняття пов'язані з тематикою роботи з родиною, допомагають вирішити вищезгадані питання. Готовність людини до будь-якої діяльності можна висловити наступним чином: готовність – це бажання + знання + вміння. Тому в роботі зі студентами необхідно створити середовище, організувати діяльність, яка дозволить суб'єкту сформувати у себе батьківські компетенції, а також навчитися працювати з батьками дітей, тому що багато студентів будуть в майбутньому виконувати функції класного керівника.

На семінарських заняттях розвиваються зокрема аспекти формування відповідальності за благополуччя своєї сім'ї, адже це одна з цілей майбутнього батька. Студенти обговорюють закономірності побудови та розвитку сім'ї, шляхи її створення, визначення правил, традицій, норм поведінки в сім'ї, методи знаходження свого родоводу, проблеми ціннісних відносин в сім'ї

сьогодні і завтра. У роботі використовуються різні комунікативні технології, тренінги, практикуми, рольові ігри. Знайомлять студентів також з методами спостереження, анкетування, з методикою і тематикою проведення індивідуальних консультацій з батьками, батьківських зборів.

Мета таких занять полягає в тому, щоб студенти розуміли всю відповідальність майбутніх батьків, знали, як вчинити в тій чи іншій ситуації, як вирішити конфліктні питання, налагодити сімейні взаємини, здобути вміння вирішувати практичні педагогічні завдання, пов'язані з вихованням дітей в сім'ях, з різними традиціями. Заняття розраховані на певний життєвий досвід студентів, набутий ними в сім'ї батьків або в процесі створення своєї сім'ї. Отримані на заняттях знання допомагають студентам знайти відповіді на питання, що цікавлять їх, які з'являються у молодого подружжя, що створили сім'ю в ході навчання в університеті.

На практичних заняттях в першу чергу розглядаються питання сім'ї на макрорівні, в контексті соціальних інститутів. Потім обговорюються соціально значущі прояви життєвого циклу і далі – мікрорівень міжособистісних взаємодій всередині сім'ї з виділенням аспектів батьківства як особливого феномену в структурі різних функцій сім'ї.

Крім цього, способи побудови найкращої взаємодії в сім'ї і способи підвищення компетенцій батьків, формування терпимості по відношенню до дітей, толерантності по відношенню до інших людей. Більше уваги приділяється знайомству студентів з літературою за відповідною спрямованістю. В ході навчання реалізовується принцип «від загального до приватного», здійснюється звернення до особистого досвіду студентів, їх орієнтація на виконання своєї майбутньої батьківської та педагогічної місії як способу перетворення світу.

Знання, набуті студентами в процесі навчання, дозволяють їм по-іншому поглянути на розвиток своєї батьківської компетентності, сподіваємося, що в майбутньому допоможе їм стати добрими подружжям та батьками, правильно реалізовувати свої гендерні ролі.

Список використаних джерел: 1. Кошовий О. С. Організація управління освітньої середовищем внз на основі системного підходу // Освітні ресурси і технології. – №1, 2012. – С. 68-71.; 2. Чет В. В. Педагогіка сімейного виховання: навч. посібник / В. В. Чет. – Мінськ: Пачатковая школа, 2007. – 184 с.